

1.5 ΑΘΕΪΑ (5^ο δίωρο)

Προσδοκώμενα Μαθησιακά Αποτελέσματα

- Οι μαθητές/μαθήτριες να:
- εξετάζουν το φαινόμενο της αθεΐας ως άρνηση/απόρριψη του Θεού, διακρίνουν την επίδραση της αθεΐας σε διαμόρφωση πεποιθήσεων, ιδεολογιών και αξιών.

Αξιολόγηση

- Προσδιορισμός του φαινομένου της αθεΐας.
- Ανάλυση μορφών αθεΐας που εκδηλώνονται ως κοσμοθεωρία και ως στάση ζωής.
- Ανάλυση αθεϊστικών θέσεων με θρησκευτικούς όρους.

Προτεινόμενη Μέθοδος - Ενδεικτικές Δραστηριότητες

Παρουσιάζοντας:

Οι έννοιες της απιστίας και της δυσπιστίας. Οριοθέτηση της έννοιας της αθεΐας ως κοσμοθεωρίας και ως στάσης ζωής.

• «Θετικό- αρνητικό». Δίνονται στους μαθητές/ στις μαθήτριες φράσεις όπως: «Πιστεύω ό,τι βλέπω και ό,τι δεν βλέπω δεν το πιστεύω». «Με τόσο κακό στον κόσμο, δεν υπάρχει Θεός»..

Οι μαθητές/μαθήτριες εκφράζονται θετικά ή αρνητικά και αιτιολογούν την απάντησή τους.

Εφαρμόζοντας:

Συμπεριφορές και στάσεις ζωής που προσδιορίζονται από την επιλογή της αθεΐας.

Εφαρμόζοντας (υλικό δραστηριοτήτων):

Υπάρχει Θεός;

«-Λέγε λοιπόν. Από πού ν' αρχίσουμε; Πρόσταξε. Απ' τον Θεό; Για το αν υπάρχει Θεός δηλαδή;

- Απ' όπου θέλεις άρχισε, ακόμα κι «αντίστροφα». Χτες μόλις υποστήριξες στου πατέρα πως δεν υπάρχει Θεός, είπε ο Αλιόσα και κοίταξε εξεταστικά τον αδερφό του.

-... Φαντάσου λοιπόν πως ίσως και γω να πιστεύω στο Θεό, γέλασε ο Ιβάν. Αυτό πια δεν το περίμενες, ε;

- Μα και βέβαια. Εκτός πια κι αν αστειεύεσαι και τώρα.

- Αστειεύομαι! Αυτό το είπαν και χτες στου σάρετς, πως αστειεύομαι. Βλέπεις, καλέ μου, υπήρχε ένας γέρος αμαρτωλός τον δέκατο όγδοο αιώνα, που είπε πως αν δεν υπήρχε Θεός θα 'πρεπε να τον εφεύρουμε' «S' il n'existait pas Dieu il faudrait l' inventer». Και πραγματικά ο άνθρωπος εφεύρε το Θεό. Και δεν είναι παράξενο κι ούτε θα 'ταν αξιοθαύμαστο που υπάρχει πραγματικά ο Θεός, μα είναι αξιοθαύμαστο που μια τέτοια ιδέα -η ιδέα της αναγκαιότητας του Θεού- μπόρεσε να τρυπώσει στο κεφάλι ενός τόσο άγριου και κακού ζώου όπως είναι ο άνθρωπος. Τόσο ιερή είναι αυτή η σκέψη, τόσο συγκινητική, τόσο σοφή και τιμάει τόσο τον άνθρωπο. Όσο για μένα, από καιρό πια τ' αποφάσισα να μη σκέφτομαι για το αν ο άνθρωπος δημιούργησε το Θεό ή ο Θεός τον άνθρωπο... Λοιπόν όχι μονάχα παραδέχομαι το Θεό πρόθυμα, μα παραδέχομαι και τη σοφία Του και το σκοπό Του -που αυτά πια μας είναι εντελώς άγνωστα. Πιστεύω στην τάξη, στο νόημα της ζωής, πιστεύω στην αιώνια αρμονία που μέσα της θα διαλυθούμε όλοι μας, πιστεύω στον Λόγο που προς αυτόν τείνει το Σύμπαν, το Λόγο που ην προς τον Θεόν και που είναι ο ίδιος ο Θεός, κ.ο.κ. εις το άπειρον! Από λόγια πάνω σ' αυτό άλλο τίποτα. Νομίζω πως βρίσκομαι σε καλό δρόμο, ε; Κι όμως φαντάσου πως στο τέλος δεν παραδέχομαι αυτόν τον κόσμο του Θεού, δεν τον παραδέχομαι, αν και ξέρω πως υπάρχει, μα δεν τον αναγνωρίζω καθόλου. Δεν είναι πως δεν παραδέχομαι το Θεό, νιώσε το αυτό, μα τον κόσμο που δημιούργησε αυτός, τον κόσμο του Θεού δεν τον παραδέχομαι κι αρνιέμαι να τον παραδεχτώ...[...]. [...]Ας είναι, ας είναι, όλα αυτά θα γίνουν, το παραδέχομαι, μα δεν το αποδέχομαι κι ούτε θέλω να το αποδεχτώ! Ας συναντηθούν ακόμα και οι παράλληλες ευθείες κι ας το δω και μονάχος μου: θα το δω και θα πω πως συναντήθηκαν, μα δε θα το αποδεχτώ...[...].»

Ντοστογιέφκι, Φ. (1990). Αδελφοί Καραμαζώφ. Μτφρ. Άρης Αλεξάνδρου. Αθήνα: Γκοβόστης, τ. II, σσ 123-126.

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

- 1) Ποια είναι η αρχική θέση του Ιβάν για την ύπαρξη του Θεού?
- 2) Τι θεωρεί αξιοθαύμαστο ο Ιβάν. Την ύπαρξη του Θεού ή το ότι ο άνθρωπος δημιούργησε το Θεό?
- 3) Σε τι πιστεύει ο Ιβάν?
- 4) Αρνείται ο ήρωας το Θεό?
- 5) Είναι τελικά άθεος, άπιστος ή δύσπιστος ο ήρωας?

Διερευνώντας:

Θέσεις της αθεΐας στις διάφορες μορφές της.

«Η τροχιά της μάθησης»:

«Ό,τι δεν είναι ο άνθρωπος πραγματικά, αλλ' επιθυμεί να είναι, αυτό το κάνει Θεό του ή αυτό είναι ο Θεός του».

«...διότι δεν δημιούργησε ο Θεός τον άνθρωπο κατ' εικόνα του, όπως λέγεται στη Βίβλο, αλλ' ο άνθρωπος τον Θεό κατ' εικόνα του... Κάθε Θεός είναι ένα όν της φαντασίας, μια εικόνα και μάλιστα μια εικόνα του ανθρώπου, αλλά μια εικόνα την οποία ο άνθρωπος θέτει έξω από τον εαυτό του και την παρουσιάζει ως ένα ανεξάρτητο όν».

Feuerbach, L. (1851). *Vorlesungen über das Wesen der Religion*, Leipzig, σελ. 293.

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

- 1) Ποια άποψη εκφράζει ο Φώουερμπαχ για το Θεό?
- 2) Ποια είναι η αντίληψη της Ορθόδοξης Εκκλησίας για τη δημιουργία του ανθρώπου? Τι διαφορά παρουσιάζει με την άποψη του Φώουερμπαχ?
- 3) Είναι άθεος ο Φώουερμπαχ

«Η θρησκευτική αθλιότητα από τη μια μεριά είναι η έκφραση της πραγματικής αθλιότητας κι από την άλλη είναι διαμαρτυρία εναντίον της πραγματικής αθλιότητας. Η θρησκεία είναι ο στεναγμός της καταπιεσμένης πλάσης, η καρδιά ενός άκαρδου κόσμου, καθώς και το πνεύμα απνευματικών συνθηκών... Είναι το όπιο του λαού». Κάρλ Μαρξ (από την «Κριτική της Εγγελιανής Φιλοσοφίας του Δικαίου», 1844).

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

- 1)Γιατί ο Μάρξ θεωρεί ότι η θρησκεία είναι το <όπιο του λαού>?
- 2)Κάτω από ποιες συνθήκες εξέφρασε αυτή την άποψη ?
- 3)Τι είναι το <όπιο>?

«Η φοβερότερη μορφή αθεΐας σίγουρα δεν είναι αυτή που εμφανίζεται στον στρατευμένο και παράφορο αγώνα εναντίον της ιδέας του ίδιου του Θεού, αλλά αυτή που εμφανίζεται στην αθεΐα της πρακτικής ζωής, στην αδιαφορία και στην ψυχρότητα. Αυτή τη μορφή αθεΐας συχνά τη συναντάμε στους κατ' όνομα χριστιανούς. Η παράφορη εξέγερση και πάλη κατά του Θεού μπορεί να οδηγήσουν σε περισσότερο φως και σε υψηλότερη μορφή θρησκευτικής σκέψης. Η αθεΐα ακόμη μπορεί να είναι και εξυπηρετική... μπορεί να είναι ένα μέσο αποκαθαρώσεως και απελευθέρωσης από δουλικές αντιλήψεις περί Θεού οι οποίες είναι παραμορφώσεις του κοινωνιομορφισμού. Η αγανάκτηση που οι χριστιανοί δείχνουν έναντι των αθεϊστών και της στρατευμένης αθεΐας, συχνά είναι ευτελής διότι είναι δικές τους παραμορφωμένες αντιλήψεις για το Θεό και ο δικός τους άθεος βίος που προκαλούν αυτή την αθεΐα. Απέδωσαν στο Θεό τις χειρότερες ιδιότητες: αυτοϊκανοποίηση, ανόητη εμμονή, θηριωδία και αγάπη για την πιο χαμηλή υποταγή».

Μπερντιάεφ, Ν. (1967). *Αλήθεια και Αποκάλυψη*. Εισαγωγή, μετάφραση, σημειώσεις Χρήστου Μαλεβίτση. Αθήνα: Δωδώνη, σελ. 149.

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

- 1) Ποια θεωρεί τη φοβερότερη μορφή αθεΐας ο συγγραφέας?
- 2) Πως οι κατ' όνομα χριστιανοί δείχνουν την αθεΐα τους?

Αναπλασιώνοντας:

Διάλογοι μεταξύ εκπροσώπων της θρησκείας και αθεϊστικών τάσεων και τα επιχειρήματά τους εκατέρωθεν.

Ποιος είναι κατά τη γνώμη σας άθεος .Αυτός που το δηλώνει ή αυτός που οι ενέργειές του είναι αντίθετες με το λόγο του Θεού ?

Αξιολογώντας:

Η αμφιβολία ως στοιχείο της πίστης

- 1) Ποια είναι τα εικονιζόμενα πρόσωπα?
- 2) Τι σκέφτεστε?
- 3) Ποια είναι άραγε τα συναισθήματα του Θωμά?
- 4) Ποια η στάση του Χριστού?
- 5) Τελικά είναι άπιστος ή δύσπιστος ο Θωμάς?

